

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง"ทัศนคติของพระสงฆ์ในกรุงเทพมหานคร ต่อการเสนอข่าวสารทางพระพุทธศาสนาของสื่อมวลชน" เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey research) และนำเสนอในรูปของตารางประกอบการพรรณนา(description) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เกณฑ์การวัด ตัวแปร ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่พระภิกษุที่อาศัยอยู่ในวัดในเขตกรุงเทพมหานคร โดยไม่รวมสามเณร และมีรายชื่ออยู่ในบัญชีเรียกชื่อของวัดแต่ละแห่งในช่วงเวลาที่ทำการวิจัย ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 21,706 รูปจากวัดทั้งหมด 435 วัด (รายงานกรมการศาสนา ปี 2537)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่พระภิกษุจำนวน 243 รูป ซึ่งหาได้จากสูตรการหาตัวอย่างดังนี้ (กมล สดประเสริฐ,2516 :270-271)

$$n = \frac{p[1-p]}{\frac{e^2}{z^2} + \frac{p[1-p]}{N}}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

p = อัตราส่วนของกลุ่มประชากรที่กำหนดจะสุ่ม ในที่นี้ใช้ 20% ดังนั้นค่า p = .20

c = ค่าความผิดพลาดจากจำนวนตัวอย่าง ในที่นี้ใช้ 5% ดังนั้น ค่า c = 0.05

z = ค่าของพื้นที่ใต้โค้งปกติ ที่ระดับนัยสำคัญจุดใดจุดหนึ่ง ในที่นี้คือระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 ดังนั้น ค่า z ได้โค้งปกติ = 1.96

N = จำนวนประชากร ในที่นี้คือพระสงฆ์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 21,706 รูป

เมื่อแทนค่าในสูตรแล้ว จะคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ 243.1 รูป ปัดขึ้นเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 250 รูป

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ แบ่งวิธีการสุ่มตัวอย่างเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างวัด โดยใช้สัดส่วน 1:10 ระหว่างวัดธรรมยุตซึ่งมีจำนวน 38 วัด และวัดมหานิกาย 397 วัด จากวัดทั้งหมด 435 วัด ทำให้ได้วัดที่จะเป็นตัวอย่างทั้งสิ้น 33 วัด เป็นวัดธรรมยุต 3 วัดและวัดมหานิกาย 30 วัด จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Sampling) ด้วยการจับสลากชื่อวัดทุกวัด ซึ่งปรากฏผลการจับสลากดังนี้

วัดธรรมยุต 3 วัด ประกอบด้วย

1. วัดอาวรุทวิสิตาราม
2. วัดมกุฏกษัตริยาราม
3. วัดนรนาถสุนทริการาม

วัดมหานิกาย 30 วัด ประกอบด้วย

4. วัดโบสถ์สามเสน
5. วัดแก้วฟ้าจุฬามณี
6. วัดบางพลัด
7. วัดประชาศรัทธาธรรม
8. วัดเทพากร

9. วัดหลักสี่
10. วัดทอง
11. วัดเทพธิดา
12. วัดเทพนารี
13. วัดบางโพธิ์อามวาส
14. คลุหบดี
15. วัดดาวดึงษ์าราม
16. วัดจตุรมิตรประดิษฐานาราม
17. วัดพระยาศิริโทยสวรรค์
18. วัดบางยี่ขัน
19. วัดอมรคีรี
20. วัดน้อยนางหงษ์
21. วัดจันทร์สโมสร
22. วัดราชสิงขร
23. วัดสร้อยทอง
24. วัดประดู่ธรรมาริปัตยกรรม
25. วัดอินทรวิหาร
26. วัดเทวสุนทร
27. วัดแก้วไพฑูริย์
28. วัดดวงแข
29. วัดม่วง
30. วัดอุทัยธาราม
31. วัดสีหโกธร
32. วัดอัมพวัน
33. วัดพระพิเรนทร์

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มตัวอย่างพระภิกษุจากวัดที่เลือกมากได้ โดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Sampling) ด้วยการจับสลากชื่อพระทุกรูป ตามที่มีอยู่ในบัญชีเรียกชื่อของวัด ตามสัดส่วนของพระที่มีอยู่ในแต่ละวัด จนได้ครบตามที่ต้องการ ดังมีรายละเอียดการสุ่มดังนี้

ตารางที่ 1

ประชากรและสัดส่วนของประชากรที่ถูกเลือกเป็นตัวอย่าง

วัดที่สุ่มได้	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
1. วัดอาวุธวิกสิตาราม	41	10
2. วัดมกุฏกษัตริยาราม	40	9
3. วัดนรนาถสุนทริการาม	40	9
4. วัดโบสถ์สามเสน	51	12
5. วัดแก้วฟ้าจุฬามณี	34	8
6. วัดบางพลัด	24	6
7. วัดประสาทรัตนาธรรม	30	7
8. วัดเทพากร	40	9
9. วัดหลักสี่	50	12
10. วัดทอง	20	5
11. วัดเทพศิลา	45	11
12. วัดเทพนารี	18	4
13. วัดบางโพโสมาวาส	36	8
14. วัดคฤหบดี	36	8
15. วัดดาวดึงษาราม	30	7
16. วัดจตุรมิตรประดิษฐาราม	20	5
17. วัดพระยาสิริไอยสววรรค์	12	3
18. วัดบางยี่ขัน	14	3
19. วัดอมรคีรี	15	4
20. วัดน้อยนางหงษ์	26	6
21. วัดจันทร์สโมสร	19	4
22. วัดราชสิงขร	40	9
23. วัดสร้อยทอง	50	12
24. วัดประคูลัทธิธรรมาริปีศย์	25	6

25.วัดอินทรวินัย	27	6
26.วัดเทวสุนทร	38	9
27.วัดแก้วไพฑูรย์	19	5
28.วัดดวงแข	26	6
29.วัดม่วง	69	16
30.วัดอุทัยธาราม	61	14
31.วัดสี่หิโกรสร	10	2
32.วัดอัมพวัน	34	8
33.วัดพระพิเรนทร์	28	7
.....		
รวม	1.068	250
.....		

จากนั้นนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ ตามจำนวนพระสงฆ์ดังกล่าว ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 240 ชุด คิดเป็น 98.8 เปอร์เซ็นต์

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัย แยกตามสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 พระสงฆ์ในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ พรรษา การศึกษาทางโลก การศึกษาสายนักธรรม และการศึกษาศาขาลีต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชน ในการเสนอข่าวสารทั่วไปทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ - อายุ พรรษา การศึกษาทางโลก การศึกษาสายนักธรรมและบาลี

ตัวแปรตาม - ทัศนคติ

สมมติฐานข้อที่ 2 พระสงฆ์ในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ พรรษา การศึกษาทางโลก การศึกษาสายนักธรรม และการศึกษาศาขาลีต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชน ในการเสนอข่าวเชิงลบทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ - อายุ พรรษา การศึกษาทางโลก การศึกษาสายนักธรรมและบาลี

ตัวแปรตาม - ทักษะคิด

สมมติฐานข้อที่ 3 พระสงฆ์ในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ พรรษา การศึกษาทางโลก การศึกษาสายนักธรรม และการศึกษาสายบาลีต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของสื่อมวลชน ในการเสนอข่าวเชิงลบทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ - อายุ พรรษา การศึกษาทางโลก การศึกษาสายนักธรรมและบาลี

ตัวแปรตาม - ทักษะคิด

สมมติฐานข้อที่ 4 พระสงฆ์ในกรุงเทพมหานครที่เปิดรับข่าวสารทั่วไปทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวดังกล่าวแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ - การเปิดรับข่าวสารทั่วไปทางพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์จาก
โทรทัศน์วิทยุ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร

ตัวแปรตาม - ทักษะคิด

สมมติฐานข้อที่ 5 - พระสงฆ์ในกรุงเทพมหานคร ที่เปิดรับข่าวสารเชิงลบทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชน ในการเสนอข่าวดังกล่าวแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ - การเปิดรับข่าวสารเชิงลบทางพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ จากหนังสือ
พิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และนิตยสาร

ตัวแปรตาม - ทักษะคิด

สมมติฐานข้อที่ 6 - พระสงฆ์ในกรุงเทพมหานคร ที่เปิดรับข่าวสารเชิงลบทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของสื่อมวลชน ในการเสนอข่าวดังกล่าวแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ - การเปิดรับข่าวสารเชิงลบทางพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ จากหนังสือ
พิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และนิตยสาร

ตัวแปรตาม - ทักษะคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด และมีคำถามแบบปลายเปิดเสริมด้วยในบางข้อ โดยแบ่งเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทางพระพุทธศาสนาทั่วไป

ส่วนที่ 2 เป็นทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในปัจจุบันของสื่อมวลชน ในการเสนอข่าวสารทั่วไปทางพระพุทธศาสนา

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารเชิงลบทางพระพุทธศาสนา

ส่วนที่ 4 ทัศนคติเกี่ยวกับการเสนอข่าวสารทางพระพุทธศาสนาของสื่อมวลชน โดยแบ่งเป็น

-ทัศนคติเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวเชิงลบ

-ทัศนคติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวเชิงลบ

ส่วนที่ 5 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องของอายุ พรรษา การศึกษาทางโลก การศึกษายานักรธรรม และการศึกษาสายบาลี

เกณฑ์การวัดและให้คะแนน

เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและให้คะแนนแก่ข้อมูล กำหนดไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางพระพุทธศาสนาทั่วไป กับข่าวสารเชิงลบทางพระพุทธศาสนาจากสื่อต่าง ๆ คือ วิทยู โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร

1.1 ความบ่อยครั้งในการเปิดรับ

() บ่อย	3 คะแนน
() ปานกลาง	2 คะแนน
() นาน ๆ ครั้ง	1 คะแนน
() ไม่เคยเลย	0 คะแนน

จากนั้นรวมคะแนนของแต่ละกลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม และอภิปรายผล

1.2 ความสนใจติดตามข่าวสาร

- () สนใจมาก
- () สนใจปานกลาง
- () สนใจน้อย
- () ไม่สนใจ

1.3 เหตุผลสำคัญที่สุดในการเปิดรับ

- () เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา
- () เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิต
- () เพื่อรับรู้และติดตามสถานการณ์
- () เพื่อจะได้ปรับตัวให้กับสภาพของเหตุการณ์ในปัจจุบัน
- () เพื่อศึกษาหาความรู้ทางพระพุทธศาสนา
- () อื่น ๆ (ระบุ).....

1.4 หนังสือพิมพ์ที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารทางพระพุทธศาสนามากที่สุด

- () ไทยรัฐ () เดลินิวส์
- () ข่าวสด () มติชน
- () อื่น ๆ

1.5 สถานีโทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารทางพระพุทธศาสนามากที่สุด

- () ช่อง 3 () ช่อง 5
- () ช่อง 7 () ช่อง 9
- () ช่อง 11 () ไม่เคยดูเลย

1.6 นิตยสารที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารทางพระพุทธศาสนามากที่สุด

- () นิตยสารชื่อ.....
- () ไม่เคยอ่านเลย
- () อื่น ๆ

1.7 สถานีวิทยุที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารทางพระพุทธศาสนามากที่สุด

- () สถานีวิทยุ.....
- () ไม่เคยฟังเลย
- () อื่น ๆ

1.8 กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารทางพระพุทธศาสนาจากสื่อใดมากที่สุด

- () หนังสือพิมพ์
- () โทรทัศน์
- () วิทยุ
- () นิตยสาร

ข้อมูลตั้งแต่ข้อที่ 1.2-1.8 เป็นข้อมูลทั่วไป จึงไม่มีการให้คะแนน

2.ทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวสารทั่วไปทางพระพุทธศาสนา วัดโดยใช้วิธีการวัดทัศนคติของ Likert Scale โดยให้คะแนนดังนี้

ทัศนคติ	ในทางที่เห็นด้วย	ในทางที่ไม่เห็นด้วย
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน	2 คะแนน
ไม่มีความเห็น	3 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	5 คะแนน

จากนั้นใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของระดับทัศนคติ เพื่อแปลความหมายตามที่ต้องการ

คือ

- 1.00 - 1.80 หมายถึง มีบทบาทน้อยที่สุด
- 1.81 - 2.60 หมายถึง มีบทบาทน้อย
- 2.61 - 3.40 หมายถึง มีบทบาทปานกลาง
- 3.41 - 4.20 หมายถึง มีบทบาทมาก

4.21 - 5.00 หมายถึง มีบทบาทมากที่สุด

3. ทศนคติเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวสารเชิงลบทางพระพุทธศาสนา
ใช้วิธีการวัดทัศนคติของ Likert Scale โดยให้คะแนนดังนี้

ทัศนคติ	ในทางที่เห็นด้วย	ในทางที่ไม่เห็นด้วย
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน	2 คะแนน
ไม่มีความเห็น	3 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	5 คะแนน

จากนั้นใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของระดับทัศนคติ เพื่อแปลความหมายตามที่ต้องการ
คือ

- 1.00 - 1.80 หมายถึง มีอิทธิพลน้อยที่สุด
- 1.81 - 2.60 หมายถึง มีอิทธิพลน้อย
- 2.61 - 3.40 หมายถึง มีอิทธิพลปานกลาง
- 3.41 - 4.20 หมายถึง มีอิทธิพลมาก
- 4.21 - 5.00 หมายถึง มีอิทธิพลมากที่สุด

4. ทศนคติเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชน ในการเสนอข่าวสารเชิงลบทางพระพุทธ
ศาสนาใช้การวัดทัศนคติของ Likert Scale โดยให้คะแนนดังนี้

ทัศนคติ	ในทางที่เห็นด้วย	ในทางที่ไม่เห็นด้วย
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน	2 คะแนน
ไม่มีความเห็น	3 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	5 คะแนน

จากนั้นใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของระดับทัศนคติ เพื่อแปลความหมายตามที่ต้องการ คือ

- 1.00 - 1.80 หมายถึง มีความรับผิดชอบน้อยที่สุด
- 1.81 - 2.60 หมายถึง มีความรับผิดชอบน้อย
- 2.61 - 3.40 หมายถึง มีความรับผิดชอบปานกลาง
- 3.41 - 4.20 หมายถึง มีความรับผิดชอบมาก
- 4.21 - 5.00 หมายถึง มีความรับผิดชอบมากที่สุด

ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

หลังจากสร้างแบบสอบถามขึ้นมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 รูป จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร Coefficient alpha ของครอนบาค เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2-4-5 ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2524)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(\frac{1 - v_1}{v_1} \right)$$

เมื่อ α = ความเชื่อถือได้

k = จำนวนข้อ

v_1 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

v_t = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

เมื่อแทนค่าในสูตรแล้วปรากฏได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9107 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้มอบหมายให้ผู้ช่วยที่เป็นนักศึกษาปริญญาตรี จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษมไปเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ในวัดต่าง ๆ ที่เลือกสุ่มมาในกรุงเทพมหานคร ตามจำนวนที่กำหนด โดยผู้วิจัยได้อบรมและทำความเข้าใจกับผู้ช่วยวิจัย ในจุดประสงค์ของการวิจัย พร้อมกับชี้แจงประเด็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 20 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 5 มกราคม 2540 รวมเวลาทั้งสิ้น 21 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นใช้วิธีแจกแจงความถี่ โดยการหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ตามวัตถุประสงค์การวิจัยในเรื่องต่อไปนี้

- ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องอายุ พรรษา การศึกษาทางโลก การศึกษาทางธรรม
- พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางพระพุทธศาสนาทั่วไป จากสื่อมวลชน
- พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเชิงลบทางพระพุทธศาสนา จากสื่อมวลชน
- ทัศนคติของพระสงฆ์เกี่ยวกับการเสนอข่าวสารทางพระพุทธศาสนาของสื่อมวลชน

การทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติ ONE-WAY ANOVA และอัตราส่วน F (F-RATIO) ตามวิธีการของซเฟ้ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยทั้ง 6 ข้อ